

ORSZÁGOS RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
Cím: 1139 Budapest Teve u. 4-6. 1903 Bp. Pf.: 314/15
Telefon: (06-1) 443-5573 / 33-104,
Telefax: (06-1) 443-5733 / 33-133,
E-mail: orfktitkarsag@orfk.police.hu

Szám:

Tárgy: alapjogot érintő rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

Előadó:

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva a **Panaszos** által előterjesztett panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) állásfoglalásának megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panaszt

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdés e) pontjára, valamint a 109. § (1) bekezdés a) pontjára – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak címezve (1255 Budapest, Pf.: 117.) – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül lehet benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 330. § (2) bekezdése, Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület (tájékoztatásul)
- 3) Rendőr-főkapitányság vezetője (tájékoztatásul)
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

Panaszos az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalához (a továbbiakban: Hivatal) terjesztette elő panaszát, amelyet a Hivatal továbbított Panasztestület felé, melynek kiegészítésére nem került sor. A 4 oldal terjedelmű, kézzel írt panaszbeadvány az alábbiakat tartalmazza.

A Rendőrkapitányság által foganatosított igazoltatást, személyi szabadságot korlátozó intézkedést (előállítást), kényszerítő eszközök (testi kényszer, bilincs) alkalmazását, folyamatos bántalmazását, rendőrök hangnemét, fogvatartása alatt tanúsított eljárást panaszolta és kártérítést követelt az elszenvedett embertelen bánásmód miatt.

A Panaszos beadványában előadta, *-n * óra * perc körüli időben otthonából szórakozni indult barátjával egy mázai kocsmába, ahol „*kultúráltan alkoholt fogyasztott*”. Ezt megelőzően már az utcán gyaloglás közben rendőrségi autóval lassan követték őket. A kocsmában barátjával hosszabb ideig időztek. Átgyalogoltak * központjába, ahol a főtéren álldogáltak. Addigra a Panaszos állítása szerint 12 üveg sört fogyasztott. Barátja időközben hazament. A Panaszos ezek után céltalanul * központjának környékén sétálgatott. Végül visszament a buszmegállóba, ahol arra lett figyelmes, hogy egy rendőrautóban ülő két rendőr „*provokatíván*” figyelni őt, ahelyett, hogy egy lány mobiltelefonjának eltűnésével, annak keresésével foglalkoztak volna. Ugyanis a Panaszos hallotta, hogy a lányt a rendőrök „*lerázták*” azzal, hogy tegyen feljelentést.

A Panaszos sérelmezte a vele „*szembeni nagyfokú megfigyelést*”, ezért vette „*a bátorságot*” és odaszólt a rendőröknek, hogy miért vele „*foglalkoznak*”, miért nem a telefonlopással.

A Panaszos és az egyik rendőr között szóváltás alakult ki, ezért elkérte annak jelvéyszámát. A rendőr eltakarta azt és gyorsan elhadarta, ezért a Panaszos nem tudta a telefonjában rögzíteni. A vita trágárságba torkollott, eközben a másik rendőr is bekapcsolódott, így a Panaszos felhívta a 112-es segélyhívót, ahol * óra * perckor beszélt az ügyeletessel, aki meghallgatta. Ezt követően még egy-két szót váltott a rendőrrel, de a rendőr nem szólította fel a személyazonosságának igazolására, nem szondáztatta, csak társával erőszakosan, durván megbilincseltek, majd az autójukba „*nyomták*”. A Panaszos fejét az autó tetejének „*neki vágták*”. Egyikük az autót vezette, a másik a hátsó ülésen – szóváltások közepette – bántalmazta a Panaszost. A gépkocsit vezető rendőr törzsőrmester kiszállt a gépkocsiból, felcsatolta az óráját és azzal – több alkalommal – megütötte a Panaszos fejét, illetve többször fülön ütötte, fojtogatta.

A kapitányságon egy rendőr kétszer megütötte őt, majd berakták a „*magánzárkába*”. A Panaszos sérelmezte, hogy ekkor sem kérték tőle az iratait. Kivitték a „*zárkából*” és egy általa ismert rendőr elé állították, így valószínűsíti a Panaszos, hogy ő azonosította. Ezzel egy időben az egyik szolgálatát letevő rendőr elhaladva mellette gyomorszájon rúgta őt. Kis időre visszazárták a zárkába, majd bementek és vizet locsoltak rá. A Panaszos közölte a rendőrökkel, hogy *-n korábban összeesett, kórházba került, ahol epilepsziás rohamot diagnosztizáltak nála. Ezt a rendőrök elengedték a fülük mellett és kinevették a Panaszost.

A rendőrök semmit nem közöltek vele, hanem bilincsből orvoshoz vitték, ahol a bilincset a kezén „*feltolták*” és „*kérdés nélkül*” (pl.: gyógyszer-érzékenység, jód-érzékenység) az orvos

lemosta a sebeit Betadine oldattal. Ekkor mehetett ki először a mosdóba, még mindig megbilincselve.

Ezt követően visszavitték a rendőrségre, ahol újra a fogdában került elhelyezésre. Egy idő után „közvetlen, hízelgő, személyeskedő hangnemben” kihívták a zárkából és elé tettek az igazolást a rendőrségi előállítás időtartamáról, melyet úgy írtak vele alá, hogy átolvasására nem engedtek neki időt. Ezután szabadon engedték, és „7 órát” gyalogolt hazáig. A Panaszos másnap látelleletet vetetett fel. A Panaszos az elszenvedett lelki károkért 2.000.000 Ft „kárpótlást,, követel.

A Panaszos a vele szemben fogatosított rendőri intézkedéssel kapcsolatban – panasza szerint – az alábbiakat sérelmezte:

1. igazoltatást, az előállítás jogalapját;
2. kényszerítő eszközök (testi kényszer, bilincs) alkalmazását;
3. rendőrök hangnemét;
4. folyamatos bántalmazását, orvosi ellátás módját;
5. kártérítést követelt az elszenvedett embertelen bánásmód miatt.

A Panasztestület hivatkozott állásfoglalása szerint a rendőri intézkedés érintette a Panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség fejezetének II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, és az abból levezethető testi integritásához, a IV. cikk (1) bekezdésében foglalt személyi szabadsághoz, illetve a XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát.

A Panasztestület álláspontja szerint a Panaszos emberi méltósághoz való alapvető joga sérült a bilincselés kapcsán, hiszen az nem felelt meg az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményének.

A Panasztestület megítélése szerint az alapjogsérelem elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz megküldését az országos rendőrfőkapitánynak.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a Panasztestület által lefolytatott vizsgálatot követően – súlyos alapjogsérelem esetén – a panaszt az országos rendőrfőkapitány bírálja el.

II.

A Ket. 50. § (1) bekezdésében foglalt tényállás tisztázási kötelezettségének keretében a hatóság az alábbi bizonyítási eszközöket szerezte be:

- panaszbeadvány;
- a Panaszos által a panaszbeadvány mellékleteként küldött, Lelet;
- a Rendőrkapitányság Vezetőjének jelentése;
- a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Körzeti Megbízott Alosztály jelentése előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról;
- a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály jelentése bilincs és testi kényszer alkalmazásának kivizsgálásáról;

- a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Körzeti Megbízott Alosztály igazolása a rendőrségi előállítás időtartamáról;
- vizsgálati feljegyzés;
- a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Körzeti Megbízott Alosztály feljelentése szabálysértési ügyben;

III.

A rendőri intézkedés elleni panasz kivizsgálásakor vizsgálat tárgyává tettem, hogy valamennyi panaszosi sérelemre kiterjed-e a hatásköröm.

4. A Panaszos sérelmezte a folyamatos bántalmazását és orvosi ellátás módját.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdés szerint „*Akinek a IV-V. Fejezetben - a 46/A-46/C. § kivételével -, valamint a VI. Fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, választása szerint*

- a) panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez vagy*
 - b) kérheti, hogy - amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá - panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kiletétől függően*
 - ba) az országos rendőrfőkapitány,*
 - bb) a belső bűnmegelőzési és büntetőeljárás feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy*
 - bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója*
- bírálja el.”

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 29. § a) és c) pontja szerint:

- „29. § *Kizárólag az ügyészség végzi a nyomozást a következő bűncselekmények miatt:*
- a) a rendőrség, az Országgyűlési Őrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja által elkövetett, nem katonai büntetőeljárásra tartozó bűncselekmény, továbbá a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagja és a kormányzati szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott pénzügyi nyomozó által elkövetett bármilyen bűncselekmény,*
 - c) a rendőrség, az Országgyűlési Őrség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagjának és a kormányzati szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott pénzügyi nyomozónak a kivételével a b) pontban felsoroltak által elkövetett bármilyen bűncselekmény, valamint az ülnöknek az igazságszolgáltatással összefüggésben elkövetett bűncselekménye,”*

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítottam, hogy a Panaszos feljelentése alapján a Nyomozó Ügyészség eljárást folytat hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntette miatt.

A Panaszos által előterjesztett bántalmazás és az orvosi ellátás nem megfelelő színvonalára vonatkozásában – a hivatkozott törvényi rendelkezésekre tekintettel – hatáskör hiányában nem bírálható el, ezért a jelen határozatban foglalt döntés arra nem terjed ki.

5. A Panaszos kártérítést követelt az elszenvedett embertelen bánásmód miatt.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdés szerint „*Akinek a IV-V. Fejezetben - a 46/A-46/C. § kivételével -, valamint a VI. Fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés,*

annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, választása szerint

a) panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez vagy

b) kérheti, hogy - amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá - panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kilitétől függően

ba) az országos rendőrfőkapitány,

bb) a belső bűnmegelőzési és büntfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy

bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója

bírálja el.”

Az Rtv. idézett rendelkezése szerint hatáskörömbe kizárólag azon rendőri intézkedések tartoznak, amelyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel, más esetekben érdemi vizsgálatot nem folytathatok.

A nyomozó hatóság, az ügyészség, és a bíróság által közhatalmi jogkörben okozott károk megtérítésének szabályait – az intézkedéskor hatályban lévő – a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 349. §-a szabályozza. Eszerint az okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslással nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.

A kártérítési igény elbírálása a Pp. 1. és 3. §-a alapján a polgári bíróság hatáskörébe tartozik.

A kártérítési igény – a hivatkozott törvényi rendelkezésekre tekintettel – a jelen közigazgatási hatósági eljárás keretében hatáskör hiányában nem bírálható el, ezért a jelen határozatban foglalt döntés arra nem terjed ki.

IV.

A tényállás minden részletre kiterjedő tisztázása érdekében a lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás során a Panaszos az általa előterjesztett panaszban megfogalmazott állításokat alátámasztó bizonyítási indítványt, nyilatkozatot, illetőleg egyéb bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott. Az eljárás során – az intézkedő rendőrök által tett jelentésekben foglalt nyilatkozatokon túl – egyéb bizonyíték nem merült fel, ugyanakkor a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján eleget lehetett tenni a Ket. 50. § (1) bekezdésben előírt tényállás tisztázási kötelezettségnek.

Ezek alapján a Pp. 195. § (1) bekezdése szerint, a rendőri jelentés közokirati jellegére tekintettel, az abban foglalt tények ellenkezőjére vonatkozó bizonyíték hiányában, döntésem meghozatalánál a rendőri jelentésekben foglaltakat vettem alapul. Ezen álláspontom kialakításánál figyelemmel voltam több korábbi bírósági ítéletre és döntésre¹ is.

V.

¹ Pl.:

1/2004. Büntető jogegységi határozat,

BH2009. 230,

Egri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.27.173./2013/7. számú ítélete.

A tényállás teljes körű tisztázása szempontjából kiemelt jelentőséggel bírnak a Panaszossal szemben történt intézkedés alább részletezett előzményei, amelyek a II. részben felsorolt bizonyítási eszközök alapján kerültek megállapításra.

Mindezeket figyelembe véve a Panaszos által megfogalmazott kifogások vonatkozásában álláspontom a következő:

1. A Panaszos sérelmezte az igazoltatást és az előállítás jogalapját.

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint:

„(1) A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.”

Az Rtv. 20. § (1) és (2) bekezdése alapján:

„(1) A rendőrt az intézkedés során

a) az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy

b) szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye

igazolja.

(2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.”

Az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja szerint:

„(1) A rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani,”.

Az Rtv. 29. § (2) bekezdés szerint:

„(2) Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot - a személyazonosító igazolványon túl - minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.”

Az Rtv. 29. § (4) bekezdés szerint:

„(4) A személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a személyazonosítás megállapítása más módon nem biztosítható, a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatotról fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők.”

Az Rtv. 29. § (5) bekezdés szerint:

„(5) A igazoltatás vagy a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén az előállítás csak a személyazonosság megállapításához szükséges ideig tarthat.”

Az Rtv. 29. § (6) bekezdés szerint:

„(6) A rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.”

Az Rtv. 29. § (8) bekezdés szerint:

„(8) E § alkalmazásában személyazonosító adaton az érintett személy nevét, születési helyét, születési idejét és anyja születési családi és utónevét kell érteni.”

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerint:

*„(2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt,
a) aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja;”*

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja szerint:

„f) aki a szabálysértést az abba hagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani;”

Az Rtv. 33. § (3) bekezdés szerint:

„(3) A rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.”

Az Rtv. 33. § (4) bekezdés szerint:

„(4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.”

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 5. § (1) bekezdése szerint:

„(1) Az intézkedést a rendőr - az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően - a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelegéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja.”

A Szolgálati Szabályzat 5. § (2) bekezdése szerint:

„(2) A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel az (1) bekezdésben meghatározottak intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.”

A Szolgálati Szabályzat 5. § (3) bekezdése szerint:

„(3) Ha az intézkedés alá vont a rendőr felszólításának nem tesz eleget, az intézkedő rendőr „A törvény nevében!” felszólítással figyelmezteti, hogy szigorúbban lép fel.”

A Szolgálati Szabályzat 5. § (4) bekezdése szerint:

„(4) A rendőri intézkedés során úgy kell eljárni, hogy a rendőr megelőzze megtámadását, lefegyverzését, továbbá akadályozza meg, hogy a figyelmét a szolgálati tevékenységtől elvonják vagy lekötöttségét jogellenes cselekmény elkövetésére használják fel.”

A Szolgálati Szabályzat 5. § (5) bekezdése szerint:

„(5) A rendőri intézkedés eredményes befejezését szükség esetén segítség igénybevételével is biztosítani kell.”

A Szolgálati Szabályzat 5. § (6) bekezdése szerint:

„(6) A rendőr az Rtv. V. Fejezetében foglalt intézkedését vagy az Rtv. VI. Fejezetében foglalt kényszerítő eszköz alkalmazását követően az Rtv. IX. Fejezetében meghatározott panasz lehetőségéről szóló tájékoztató keretében felhívja az intézkedés alá vont személy figyelmét a panasz előterjesztésének határidejére is.”

A Szolgálati Szabályzat 28. § (5) bekezdése szerint:

„(5) Az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene bűncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor.”

A Szolgálati Szabályzat 28. § (6) bekezdése szerint:

„(6) Az előállítás akkor is mellőzhető, ha az igazoltatott személy személyazonossága más, egyszerűbb módon tisztázható.”

A Szolgálati Szabályzat 28. § (7) bekezdése szerint:

„(7) A rendőr a megkezdett, de mellőzött előállításról is jelentést készít, amelyben rögzíti az érintett személy személyazonosító adatait, az előállítás megkezdésének okát, helyét és időpontját, az intézkedés befejezésének helyét és időpontját, valamint az előállítás mellőzésének okát.”

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 195. § (1) és (2) bekezdése szerint:

„(1) Aki lakott területen, az ott levő épületben, vagy az ahhoz tartozó telken, tömegközlekedési eszközön, továbbá természeti és védett természeti területen indokolatlanul zajt okoz, amely alkalmas arra, hogy mások nyugalma, illetve a természeti vagy a védett természeti értéket zavarja, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a közterület-felügyelő, természeti és védett természeti területen a természetvédelmi őr és helyi jelentőségű védett természeti területen az önkormányzati természetvédelmi őr is szabhat ki helyszíni bírságot.”
[Csendháborítás]

A Szabs. tv. 207. § (1), (2) és (3) bekezdése szerint:

„(1) Aki személyazonosító igazolványra vonatkozó jogszabályban előírt kötelezettségét megszegi, az igazoltatásra feljogosított személy felszólítására személyi adatainak bemondását vagy a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány átadását megtagadja, vagy az említett adatokra vonatkozólag az intézkedés során valótlanul állít, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a közterület-felügyelő is szabhat ki helyszíni bírságot." [Személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelességek megszegése]

A Szabs. tv. 216. § (1) és (2) bekezdése szerint:

„(1) Aki a rendvédelmi szerv vagy a vámszerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.” [Jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség]

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés és a szabálysértési ügyben keletkezett feljelentés szerint az intézkedés napján figyelő szolgálatot látott el a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Körzeti Megbízott Alosztály rendőre egy fő polgárőrrel. A figyelő szolgálat közben az általa látásból ismert Panaszos odalépett a rendőrautóhoz, és kérdőre vonta, hogy miért követik őt folyamatosan. Erre azt a választ kapta: „*hogy követnélek, amikor itt állok egy helyben az autóval*”.

A Panaszos erre azt mondta, hogy "*most felhívom a kapitányságot és fel foglak jelenteni*", majd elkérte a rendőr törzsőrmester jelvéyszámát, amit egy alkalommal el is mondott neki.

Ezt követően a Panaszos felhívta a 107-es segélyhívót és a Rendőrkapitányság ügyeletvezetőjével beszélt, de a telefonja elmondása szerint lemerült és azt mondta a rendőr törzsőrmesternek, hogy adjon neki egy telefont, hogy fel tudja hívni a rendőrséget.

A rendőr törzsőrmester ekkor közölte a Panaszossal, hogy a közelben nyilvános telefonfülkéből fel tudja hívni a rendőrséget.

A Panaszos eközben egyre ingerültebben és ordítva követelte, hogy a rendőr törzsőrmester adja meg a jelvéyszámát, illetve közölte, hogy nem tudja felhívni a rendőrséget, valamint ordítva közölte azt is, hogy nincs pénze, és hogy adjon neki pénzt a törzsőrmester.

Ekkor a Panaszossal közölte a rendőr törzsőrmester, hogy csendháborítás miatt fel fogja jelenteni, és felszólította személyazonosságának igazolására, mire a Panaszos azt mondta, hogy "*a nevem senki, no name*". Ezután a Panaszos ismételten felszólításra került, hogy igazolja magát, de akkor a Panaszos már azt ordította, hogy "*hagyjatok békén köcsögök*", illetve a rendőri intézkedés alól megpróbálta kivonni magát, el akart távozni a helyszínről.

Álláspontom szerint az intézkedésben résztvevő rendőr törzsőrmester az Rtv. 13. § (1) bekezdése alapján jogszerűen kezdeményezett intézkedést a Panaszossal szemben, továbbá az az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja, illetve (4) bekezdése alapján, továbbá az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) és f) pontja, valamint a Szolgálati Szabályzat 28. § (5) bekezdése alapján jogszerűen került sor a Panaszos igazoltatására és előállítására.

Mindezekre tekintettel megállapítom, hogy a Panaszossal szemben kezdeményezett rendőri intézkedés megalapozott és indokolt volt. A rendőri intézkedést megelőző, illetve a rendőri intézkedés közben tanúsított panaszosi magatartás alapján jogszerűen állapította meg az intézkedő rendőr, hogy Panaszos szabálysértést követ el, a

jogszerű intézkedéssel szemben engedetlen volt, mivel az igazolást megtagadta, és a csendháborítás szabálysértést rendőri felszólítás ellenére tovább folytatta.

Megállapítom, hogy a Panaszos előállítására jogoszerűen került sor. A fentiekre tekintettel, az előállítással szemben benyújtott panasz alaptalan.

2. A Panaszos sérelmezte a kényszerítő eszközök alkalmazását.

Az Rtv. 19. § (1) bekezdése szerint:

„(1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogoszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogoszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.”

Az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdése szerint:

*„(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.
(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”*

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése szerint:

„(1) A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.”

Az Rtv. 17. § (1) bekezdés szerint:

„(1) A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.”

Az Rtv. 47. § szerint:

”A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.”

Szolgálati Szabályzat 39. § (2) bekezdés a) és b) pontjai szerint:

„(2) Az intézkedés alá vont személy magatartása szempontjából a rendőr az alábbiak szerint tesz különbséget:

a) passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogoszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat,

b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogoszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni,”

Szolgálati Szabályzat 40. § (1), (2) bekezdése szerint:

„(1) A megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

(2) A testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.”

Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés a), d) és g) pontjai, valamint a 41. § (2) bekezdés szerint:

„(1) Bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt

a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,

d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,

g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.

(2) A szolgálati előljáró a fogva tartott személy bilincselését a kísérés, az előállító egységen vagy a fogdán kívüli őrzés idejére is elrendelheti, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg.”

Szolgálati Szabályzat 41. § (6) bekezdés a) pontjának aa) alpontja szerint:

„(6) A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy

a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha

aa) a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől.”

Az 1. panaszpontban ismertetett bizonyítási eszközök, illetőleg a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály jelentése (bilincs és testi kényszer alkalmazásának kivizsgálásáról), továbbá a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Körzeti Megbízott Alosztály Igazolás a rendőrségi előállítás időtartamáról szóló, valamint az orvosa által kézzel írt vizsgálati feljegyzés alapján az alábbiakat állapítottam meg:

Ezután „a törvény nevében” szavak előre bocsátásával felszólította a rendőr törzsőrmester, hogy álljon meg és igazolja magát, de ő továbblépett. Ekkor a Panaszoshoz odalépett a rendőr törzsőrmester és meg kívánta bilincselni, mely közben a Panaszos passzívan ellenállt. Ellenszegülésének megtörése és szökésének megakadályozására testi kényszer alkalmazásával a földre vitte a polgárőr segítségével, és karjait hátra feszítették, kezeit hátra helyzetben megbilincseltek. A testi kényszer és bilincs alkalmazása során, mivel a Panaszos folyamatosan feszítette a karjait (Rtv. 39. § (2) bekezdés b) pontja alapján: aktív ellenszegülés), ezért jobb csuklójának feszítő oldala felett 3 mm-es horzsolt seb és bal fülkagylón kb. 7 mm-es repesztett seb keletkezett.

Ezután a Panaszost a Rendőrkapitányságra állították elő. A beszállítás ideje alatt a Panaszos többször azzal fenyegetőzött, hogy meg fogja keresni az intézkedő rendőr családját, illetve személygépkocsijának szélvédőjét be fogja törni.

A Panaszost orvosi ellátásban részesítették, melynek során sérüléseit ellátták.

A bilincset *-n, * óra * perctől *-n, * óra * percig alkalmazták a Panaszossal szemben.

Az előállítás időtartama *-n, * óra * perctől *-n, * óra * percig tartott, ekkor a Panaszost szabadon bocsátották. A rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazolást aláírta, annak tartalmát megértette, tudomásul vette, egy példányát megkapta.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítottam, hogy hozzátartozó kiértesítését nem kérte, az előállításával és a rendőri intézkedés módjával szemben az előállítás során panasszal nem élt, betegségben nem szenved, élelmezést nem kért.

A Panaszost az intézkedő rendőr felszólította, hogy az intézkedésnek vesse magát alá, azonban a Panaszos a rendőri felszólításnak nem tett eleget, először passzívan, majd a testi kényszer alkalmazásakor aktívan ellenszegült a jogszerű rendőri intézkedésnek.

A fentiekre figyelemmel, a panaszossal szemben intézkedő rendőr jogszerűen alkalmazott testi kényszert, ezért a panasz e tekintetben alaptalan.

A Panaszos kifogásolta a vele szembeni bilincs alkalmazását.

A személyi szabadság korlátozásáról szóló rendőri jelentés az intézkedés jogalapjaként az Rtv. 48. §-t jelölte meg.

Az Rtv. 48. § alapján „A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés d) pontja szerint „*Bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg.*”

Álláspontom szerint, mivel a Panaszos a személyazonosság igazolására irányuló rendőri felszólításra el akart távozni a helyszínről és ezt a magatartást az ismételt rendőri felszólítás ellenére is folytatta, egyértelműen megállapítható, hogy a jogszerű rendőri intézkedésnek ellenszegült és az előállítása szükségessé vált. A rendőr számára az intézkedésnek ezen a pontján egyértelmű volt, hogy az előállítást az alábbi tények figyelembevételével kell teljesítenie:

- az intézkedés alá vont erősen ittas, hangoskodó, indulatos magatartásából következően viselkedése kiszámíthatatlan,
- járőrtársa egy képzettséggel nem rendelkező polgárőr (Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés g) pontja),
- az előállítást gépjárművel kell végrehajtania és a járművet neki kell vezetnie.

A fentiek együttes figyelembevételével megállapítható, hogy a testi kényszer alkalmazása nem vezethetett eredményre, mivel a bilincs alkalmazása elkerülhetetlen volt a saját és társa életének, testi épségének védelme érdekében.

Tekintettel arra, hogy az Rtv. 15. és 16. §-ában meghatározottak alapján alkalmazott testi kényszer alkalmazása során a Panaszos passzív ellenszegülése nem tört meg, sőt aktív ellenszegülésbe ment át, ezért a rendőr az Rtv. 48. § d) pontja alapján jogszerűen használt bilincset.

A bilincs alkalmazása kapcsán a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság egy másik esetben megállapította, hogy: „(...) őrzésbiztonsági szempontok alapozták meg a bilincs alkalmazását, mert az együttműködő magatartás és a felperes ígérete, hogy nem fog megszökni nem vezethet az őrzésbiztonsági rendszabályok szigorú szintjének csökkentéséhez.(...)”²

Mindezekre tekintettel, a Panaszossal szemben a bilincs alkalmazása indokolt volt, ezért a panasz erre vonatkozó része alaptalan.

3. A Panaszos sérelmezte a rendőrök hangnemét.

A panaszos panaszbeadványában több helyen sérelmezte, hogy az intézkedésben résztvevő rendőrök „kiröhögték, kigúnyolták”, továbbá nem megfelelő módon beszéltek vele.

A rendelkezésemre álló – a II. részben felsorolt – bizonyítási eszközök (jelentések), megítélésem szerint ennek az ellenkezőjét bizonyítják, miszerint a Panaszos elfogadhatatlan hangnemben szidalmazta, becsmérelte a vele kommunikálni próbáló rendőrt.

A Panaszos saját állítása mellett egyéb bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott, illetve az eljárás során e tárgykörben a rendőri jelentésektől eltérő bizonyíték nem merült fel. Tekintettel a – a Pp. jelen határozat III. részében kifejtetett – hivatkozott rendelkezésére is, az azokban foglalt tényekre vonatkozó ellenkező bizonyíték hiányában döntésem meghozatala során a rendőri jelentésekben foglaltakat vettem alapul.

Mindezekre figyelemmel a panaszt e tekintetben alaptalan.

VI.

A Panasztestület eljárásban megállapította, hogy a rendőrök megfelelő joggal kezdemenyeztek intézkedést a Panaszossal szemben, így nem sérült a tisztességes eljáráshoz való joga. Az előállítás jogszerűségének és a rendőrök magatartására vonatkozó kifogás kapcsán sem merült fel alapjogsérelem.

A Panasztestületnek a jelen ügy kapcsán kialakított állásfoglalásában megállapította, hogy sérült a Panaszos emberi méltóságához és az abból levezethető testi épséghez való joga a bilincselés és az ezzel összefüggésben keletkezett sérülések miatt.

Álláspontom szerint, mivel a Panaszos a személyazonosság igazolására irányuló rendőri felszólításra el akart távozni a helyszínről és ezt a magatartást a nyomatékosított rendőri felszólítás ellenére is folytatta, egyértelműen megállapítható, hogy a jogszerű rendőri intézkedésnek ellenszegült és az előállítása szükségessé vált. A rendőr számára az

² Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 20. K. 29867/2013/5. számú ítélete

intézkedésnek ezen a pontján egyértelmű volt, hogy az előállítást az alábbi tények figyelembevételével kell teljesítenie:

- az intézkedés alá vont erősen ittas, hangoskodó, indulatos magatartásából következően viselkedése kiszámíthatatlan,
- járőrtársa egy képzettséggel nem rendelkező polgárőr (Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés g) pontja),
- az előállítást gépjárművel kell végrehajtania és a járművet neki kell vezetnie.

A fentiek együttes figyelembevételével megállapítható, hogy a testi kényszer alkalmazása nem vezetett eredményre, mivel a bilincs alkalmazása elkerülhetetlen volt a saját és társa életének, testi épségének védelme érdekében.

Tekintettel arra, hogy az Rtv. 15. és 16. §-ában meghatározottak alapján alkalmazott testi kényszer alkalmazása során a Panaszos passzív ellenszegülése nem tört meg, sőt aktív ellenszegülésbe ment át, ezért a rendőr az Rtv. 48. § d) pontja alapján jogszerűen használt bilincset.

A Panasztestület megállapításával és az azokból levont következtetésekkel a fentiekben kifejtett indokok alapján nem értek egyet.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdése, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

Döntésem az alábbi jogszabályokon alapul:

- Magyarország Alaptörvénye XXIV. cikk;
- a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. III. törvény 1. §, 3. §, 195. § (1) bekezdése, 330. § (2) bekezdése;
- a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 349. §
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 50. § (1) bekezdése, a 100. § (1) bekezdés e) pontja, a 109. § (1) bekezdés a) pontja;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 13. § (1) és (2) bekezdése, 15. § (1) és (2) bekezdése, 16. § (1) bekezdése, 17. § (1) bekezdése, 19. § (1) bekezdése, 20. § (1) és (2) bekezdése, 29. § (1) bekezdés a) pontja, 29. § (2) bekezdése, 29. § (4) bekezdése, 29. § (5) bekezdése, 29. § (6) bekezdése, 29. § (8) bekezdése, 31. § (1) bekezdése, 33. § (2) bekezdés a) és f) pontja, 33. § (3) bekezdése, 33. § (4) bekezdése, 47. §, 48. §, 92. § (1) bekezdése, 93/A. § (6) és (7) bekezdése; 93/A § (9) bekezdése;
- a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 5. § (1)-(6) bekezdései, 28. § (5)-(7) bekezdései, 39. § (2) bekezdés a) és b) pontjai, 40. § (1) és (2) bekezdései, 41. § (1) bekezdés a), d) és g) pontjai, 41. § (2) bekezdés, 41. § (6) bekezdés a) pont aa) alpontja;
- a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 29. § a) és c) pontja;
- a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 195. § (1) és (2) bekezdése, 207. § (1), (2) és (3) bekezdése, 216. § (1) és (2) bekezdése

Budapest, 2015. január 21.

Papp Károly r. altábornagy

**rendőrségi főtanácsos
országos rendőrfőkapitány**